

Rajahaastattelututkimus 2010

Kesä 2010 (1.5.–31.10.2010)

Matkustaminen ulkomailta Suomeen lisääntyi kesällä 2010

Kesällä 2010, toukokuun ja lokakuun välisenä aikana, Suomessa vieraili 3,6 miljoonaa ulkomaista matkustajaa. Matkustajamäärä kasvoi edellisestä kesäkaudesta viisi prosenttia. Ulkomaiset matkustajat toivat Suomeen kesän aikana yhteensä 1200 miljoonaa euroa, missä oli peräti neljänneksen lisäys vuotta aiempaan verrattuna. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ja Matkailun edistämiskeskuksen yhteisestä Rajahaastattelututkimuksesta.

Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat kesäkausilla 2006-2010

Asuinmaa	Vuosi					Muutos 2009-2010, prosenttia (%)
	2006 (1000 matk.)	2007 (1000 matk.)	2008 (1000 matk.)	2009 (1000 matk.)	2010 (1000 matk.)	
Kaikki kävijät	3 209	3 340	3 491	3 411	3 598	+5
Venäjä	909	1 048	1 180	1 159	1 369	+18
Ruotsi	460	454	467	468	422	-10
Viro	345	346	339	386	316	-18
Saksa	247	236	249	225	244	+8
Norja	146	149	143	130	142	+9
Britannia	127	134	128	128	130	+2

Eniten matkustajia saapui Venäjältä. Venäjältä tuli Suomeen lähes 1,4 miljoonaa matkustajaa eli vajaat 40 prosenttia kokonaismatkustajamäärästä. Ruotsista vieraili Suomessa toiseksi suurin lukumäärä matkustajia, 422 000 matkustajaa. Kolmanneksi eniten matkustajia tuli Virosta, 316 000 matkustajaa. Seuraavaksi yleisimmät lähtömaat olivat Saksa, Norja ja Iso-Britannia. Näistä sekä Venäjältä tulleiden matkustajien määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna, mutta Ruotsista ja Virosta saapuneiden määrä väheni. Suomeen saapuneista ulkomailla asuvista matkustajista viisi prosenttia oli Suomen kansalaisia.

Kesällä 2010 ulkomaisista matkustajista 52 prosenttia oli Suomessa vapaa-ajanmatkalla. Tuttava- tai sukulaisvierailulla kävi 13 prosenttia matkustajista. Työmatkalla Suomessa kävi noin viidesosa matkustajista. Lähes joka kymmenes ulkomainen matkustaja oli Suomessa kauttakulkumatkalla.

Kesällä 2010 ulkomaiset matkustajat viipyivät Suomen-vierailullaan keskimäärin tasan viisi yötä. Kokonaismäärältään eniten öitä Suomessa viettivät Venäjältä, Ruotsista, Saksasta ja Virosta tulleet matkustajat. Suomeen tehdyistä matkoista 38 prosenttia ei sisältänyt lainkaan yöpymistä. Päivämatkoja tehtiin eniten Venäjältä. 44 prosenttia Suomessa yöpyneistä ulkomaisista matkustajista majoittui hotellissa.

tai motellissa. Tuttavien tai sukulaisten luona yöpyi neljäsosa matkustajista. Työmatkalaisista noin 70 prosenttia yöpyi hotellissa tai motellissa, vapaa-ajan matkustajista vajaat 50 prosenttia.

Ulkomaiset matkustajat kuluttivat Suomen-vierailullaan keskimäärin 334 euroa kesällä 2010. Kokonaiskulutus vierailua kohden kasvoi viidenneksellä edellisestä kesästä. Päivää kohden ulkomaiset matkustajat käyttivät viisi euroa enemmän kuin edellisellä kesänä eli keskimäärin 55 euroa.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.–31.10.2010.....	4
Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.–31.10.2010.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2010.....	4
Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.–31.10.2010.....	4
Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.–31.10.2010.....	5
Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2010.....	5
Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa 1.5.–31.10.2010

Matkan pääsyy	Lukumäärä 1000 matkust.	Osuus prosenttia (%)	Muutos 2009-2010, prosenttia (%)
Työmatka	687	19	-12
Tuttava- tai sukulaisvierailu	483	13	+20
Muu vapaa-ajan matka	1 875	52	+11
Muu matka	424	12	-3
Monta syytä	129	4	+30
Yhteensä	3 598	100	+5

Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa 1.5.–31.10.2010

Öiden lukumäärä	Lukumäärä 1000 matk.	Osuus prosenttia (%)
Ei yöpymistä	1 382	38
Yksi yö	502	14
Kaksi yötä	395	11
Kolme yötä	289	8
Neljä yötä	190	5
Viisi yötä	121	3
Kuusi yötä	92	3
Seitsemän yötä	118	3
8-14 yötä	256	7
15-21 yötä	92	3
22-60 yötä	119	3
Yli 60 yötä	43	1
Yhteensä	3 598	100

Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2010

Asuinmaa	Päiväkävijöiden osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Kaikki kävijät	38	5,0	18 060
Venäjä	64	1,6	2 255
Ruotsi	28	5,1	2 164
Viro	43	5,8	1 842
Saksa	18	7,9	1 917
Norja	25	4,3	612
Britannia	8	7,0	915

Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa 1.5.–31.10.2010

Majoitustapa	Lukumäärä, 1000 matk.	Osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Hotelli, motelli	972	44	3,3	3 430
Retkeilymaja	52	2	4,1	256
Leirintäalue	119	5	5,4	820
Vuokramökki	67	3	8,6	778
Tuttavat, sukulaiset	545	25	8,7	5 285
Oma asunto tai mökki	186	8	20,4	4 121
Työnantajan asunto	73	3	38,7	2 911
Muu majoitus	86	4	4,3	459
Monta majoitustapaa	117	5	.	.
Yhteensä	2 216	100	.	.
Ei yöpymistä	1 382	.	.	.

Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa 1.5.–31.10.2010

Kulutuskohte	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa	Osuus, prosenttia
Ennakkomaksut pl. pakettimatkat	16	2,7	58,7	4,9
Majoitus	80	13,4	289,5	24,1
Ravintolat, kahvilat	66	10,9	236,2	19,7
Polttoaine	14	2,3	50,3	4,2
Ostokset ja elintarvikkeet	128	21,3	461,1	38,4
Taksimatkat	9	1,5	32,0	2,7
Muu kulutus	20	3,4	72,6	6,1
Kokonaiskulutus	334	55,4	1 200,4	100,0

Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa asuinmaittain 1.5.–31.10.2010

Asuinmaa	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa
Kaikki kävijät	334	55	1 200
Venäjä	267	101	366
Ruotsi	234	38	99
Viro	162	24	51
Saksa	425	48	104
Norja	368	69	52
Britannia	381	47	49

Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus

1. Tilastotietojen relevanssi

Rajahaastattelututkimus kuvaa Suomessa vierailevia ulkomaisia matkustajia. Vuosittain haastatellaan noin 20 000 Suomesta poistuvaa ulkomaista matkustajaa. Tuloksia tuotetaan muun muassa asuinmaan ja matkan pääsyyn mukaan.

Tilastokeskus käyttää rajahaastattelututkimuksen tietoja matkustustaseen tulotietojen tuottamiseen, Matkailun edistämiskeskus puolestaan (MEK) matkailun kehityksen seurantaan ja matkailumarkkinoinnin suunnitteluun. Tietoja käyttävät valtionhallinto, matkailun alueelliset toimijat, yritykset ja järjestöt, tutkimuslaitokset sekä oppilaitokset.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rajahaastattelututkimus perustuu haastattelemalla kerättyyn aineistoon. Tiedonkeruu pohjautuu suunnitelmalliseen otantamenetelmään, jota täydennetään näytehaastatteluin. Tietoja kerätään Suomen tärkeimmillä rajanylityspisteillä (Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat, Turun satamat ja lentoasema, Tampereen lentoasema, Vaalimaan, Nuijamaan ja Niiralan rajanylityspisteet, Venäjälle menevät junat sekä sesonkiluonteisesti Rovaniemen ja Kittilän lentoasemat ja Karigasniemen ja Tornion rajanylityspisteet).

Etukäteen valitaan satunnaisesti työpäivät ja -vuorot, jotka edustavat koko tutkimusjaksoa. Näillä työvuoroilla poimitaan Suomesta lähtevästä matkustajavirrasta systemaattinen otos ja samalla lasketaan kaikki tutkimuspisteen kautta kulkevat matkustajat. Otoksessa lasketaan ja käsitellään myös kaikki Suomessa asuvat matkustajat sekä ne, joihin ei syystä tai toisesta saada kontaktia. Näin kertyvien tietojen perusteella pystytään määrittelemään kunkin yksittäisen matkustajan todennäköisyys päätyä otokseen ja laskemaan painokertoimet, joita käyttäen yleistetään haastatelluilta matkustajilta kerätyt tiedot koskemaan tutkimusjakson kaikkia matkustajia. Tämän otosaineiston perusteella estimoidaan Suomessa käyvien muissa maissa asuvien matkustajien kokonaismäärä sekä heitä koskevien perustietojen jakaumat.

Haastatteluaineistoon tulee aina sellaisiakin tapauksia, joissa haastattelu keskeytyy tai yksittäisiin kysymyksiin jää vastauksia saamatta. Tietojen yleistämistä varten täydennetään puuttuvien tietojen paikalle uudet arvot. Täydennyksessä käytetään mallina mahdollisimman samanlaisia havaintoja (matkustajia) kuin täydennettävä tapaus on.

Otospohjaisen tiedonkeruun lisäksi haastatellaan ulkomaisia matkustajia näyteaineistoon. Tällöinkin haastateltavat matkustajat valitaan satunnaisesti, mutta keruuta voidaan kuitenkin tehostaa painottamalla työvuoroja sellaisiin paikkoihin ja aikoihin, jolloin ulkomaisia matkustajia poistuu Suomesta. Näytettä kerättäessä voidaan yrittää kohdentaa haastatteluja tietynlaisiin matkustajiin esim. asuinmaan perusteella. Näyteaineisto yhdistetään otosaineistoon siten, että yhdistetystä aineistosta saatavat perustietojen jakaumat ovat samat kuin pelkästä otosaineistosta. Näyteaineistolla tarkennetaan tuloksia ainoastaan matkustajaryhmien sisällä.

Rajahaastattelijat ovat kielitaitoisia haastattelutyön ammattilaisia. Tiedot kerätään haastattelutilanteessa paperilomakkeelle ja ne tallennetaan jälkikäteen tietokoneelle. Haastattelulomakkeita on käytössä yhdellätoista eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, saksa, ranska, espanja, italia, kiina, japani). Keskimäärin yhden ulkomaisen matkustajan haastattelemiseen kuluu aikaa 2–4 minuuttia.

Haastattelut suoritetaan pääosin viranomaisalueilla, joissa liikkumiseen on anottu erillisluvat. Haastattelijat käyttävät yhdenmukaisia virka- ja turvavaatteita työvuoroilla.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimusorganisaatio (tutkimuksen johtaja, tilastotieteilijä, kenttäpäällikkö, haastattelijat) vastaa koko tutkimusprosessista aina haastattelulomakkeen suunnittelusta tutkimustulosten raportointiin asti. Tietoja käyttävillä tahoilla (matkustustaseeseen liittyvät Tilastokeskuksen tilastot ja niiden tekijät, Matkailun edistämiskeskus) on tutkimuksen historiassa ollut keskeinen rooli tutkimuskysymysten määrittelyssä ja rajauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Rajahaastattelututkimuksen organisaatio huolehtii laadun seurannasta ja sen ylläpidosta systemaattisesti tehtävin manuaalisin ja automaattisin tarkistuksin. Haastatteluaineiston laatua seurataan kuukausittain haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoihin järjestetään säännöllisesti, sekä aina tarpeen tullen, koulutusta liittyen haastattelutekniikkaan, tietojen keräämiseen ja käyttämiseen. Tiedonkeruun aikana työvuoroilla vastuullisena henkilönä toimii työnohjaaja, joka puuttuu välittömästi mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin.

Haastatteluaineiston oikeellisuuteen ja tarkkuuteen vaikuttaa haastateltavien kielitaito. Kielitaidon vaikutusta pyritään vähentämään näyttämällä haastateltavalle tarvittaessa sen kielistä haastattelulomaketta, jota matkustaja parhaiten ymmärtää. Haastattelututkimukselle tyypilliset muut mahdolliset virhelähteet johtuvat tutkimuskysymysten muodostamisen, rajaamisen ja käänntöstyön vaikeuksista, haastattelijavaikutuksesta, vastaajan ymmärtämis- ja arvioimisvirheistä sekä haastattelutilanteen haastavuudesta (kiireinen, meluinen ympäristö, säätilojen vaihtelut jne.).

Haastattelutiedon tallennusvaiheessa kyseiseen tarkoitukseen suunniteltu ohjelma tekee ensimmäiset loogiset tarkistukset. Haastatteluaineiston tallennusvirheitä tutkitaan säännöllisesti ja tallennusvirheprosentti on keskimäärin 0,3 %. Aineiston laadun varmentamiseksi aineistosta tarkistetaan rahankulutuksen ja yöpymisten osalta tietty ylin prosenttiosuus ääriarvoista. Lisäksi tarkistetaan työvuorojen ja haastattelijatietojen paikkansapitävyys (aika, paikka, päivämäärä, haastattelijat jne.).

Rajahaastattelututkimuksessa kato on pientä. Vuonna 2009 otokseen poimituista kohdehenkilöistä jäi haastatteleematta 6,6 %. Haastattelijoiden kohtaamista matkustajista haastatteleematta jäi 4,4 %, esimerkiksi kiireen tai yhteisen kielen puuttumisen takia. Haastattelusta kieltäytyi 1,1 %.

Haastatteluun kerätyn aineiston lisäksi tutkimustulosten taustatietona käytetään muun muassa viranomaisilta saatuja matkustajamääriä, valuuttakursseja ja polttoaineiden keskihintoja. Rajahaastattelututkimuksen tietoja ei yleistetä sellaisiin rajanylityspaikkoihin, missä haastatteluja ei tehdä. Huomattavimmat tutkimuksen ulkopuolelle jäävät osajoukot ovat Vartiuksen ja Imatran rajanylityspisteiden kautta Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävät matkustajavirrat sekä kesäkauden ulkopuolella Lapissa maanteitse Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajojen yli kulkevat matkustajavirrat.

Rajahaastattelututkimus koskee vain Manner-Suomea, eli Ahvenanmaa on rajattu ulkopuolelle. Tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty ammattimainen liikenne, esimerkiksi työajossa olevat kuorma- tai linja-autonkuljettajat. Tutkimuksen piiriin ei myöskään kuulu paikallisliikenne eli säännöllinen, jokseenkin päivittäinen työ- tai asiointiliikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maarajoilla (Viron ja Venäjän vastaisilla rajoilla on vastaava liikenne mukana tutkimuksessa). Tutkimuksen lukumääriin eivät sisälly kansainvälisillä risteilyaluksilla Suomeen saapuneet matkustajat.

Rajahaastattelututkimuksen avulla voidaan muodostaa kattava kuva Suomessa vierailevista ulkomaisista matkustajista ja erilaisista matkaan liittyvistä seikoista. Tutkimuksen aineisto riittää hyvin suurimpien kävijämaiden tutkimustulosten tuottamiseen: viidestä asuinmaasta saadaan yli 1000 haastattelua ja 3-5 muusta asuinmaasta 300–500 haastattelua vuodessa. Yksityiskohtaisia tietoja pienempien kävijämaiden matkustajista ei voida täydellä luottamuksella tuottaa, tai tulokset ovat vain suuntaa-antavia.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoa ja tuloksia julkaistaan kolmesti vuodessa. Julkaisuajankohta on 4–5 kuukauden kuluttua kunkin tutkimuskauden päättymisestä (talvikausi 1.11.–30.4., kesäkausi 1.5.–31.10., kalenterivuosi).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoja julkaistaan "Ulkomaiset matkailijat Suomessa" -julkaisussa vuosittain (julkaisuajankohta kesä-heinäkuu). Julkaisu on Matkailun edistämiskeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisua voi tiedustella MEK:istä, ja viimeisimmät julkaisut ovat myös saatavilla maksuttomina pdf-versioina MEK:in Internetsivuilta.

Tarkempia tutkimustuloksia voidaan tehdä myös erillissopimuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastokeskus on toteuttanut rajahaastattelututkimusta ympärivuotisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 1998 haastateltiin otokseen Suomeen saapuvia matkustajia. Otosmenettelyjen kehittymisen myötä vuodesta 1999 lähtien otoshaastatteluita ryhdyttiin tekemään vain Suomesta lähteville ulkomaisille matkustajille. Vuosi 1998 ei ole siten täysin vertailukelpoinen verrattuna muihin vuosiin.

Tiedonkeruupaikkoja ja haastatteluiden määrää kussakin tiedonkeruupaikassa pohditaan jatkuvasti matkustajavirtojen muuttuessa ja uusien liikenneyhteyksien avautuessa. Tiedonkeruupaikkojen muutokset voivat aiheuttaa aikasarjoissa pientä epätarkkuutta.

Rahankäyttökysymysten osalta rajahaastattelututkimuksen tiedot poikkeavat matkustustaselaskelmista, sillä rajahaastattelututkimuksen aineisto ei kata kaikkea Suomen matkustajaliikennettä (katso esitetyt rajaukset).

Perusmääritelmät ovat pysyneet samoina koko tiedonkeruun ajan. Määritelmät ovat valtaosin yhdenmukaisia Tilastokeskuksen muiden matkailutilastojen kanssa. Määritelmät noudattavat pääosin kansainvälisiä määritelmiä matkailusta.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustulokset täydentävät Tilastokeskuksessa toteutettuja muita matkailualan tutkimuksia. Tiedonkeruumenetelmältään rajahaastattelututkimus poikkeaa muista matkailutilastoista; Matkailutilasto on rekisteripohjainen tutkimus ja Suomalaisten matkailu otospohjainen puhelinhaastattelututkimus.

Tilastokeskuksen matkailutilastojen vertailtavuuteen vaikuttaa tutkimuskohteiden erilaisuus (perusjoukko) ja menetelmäerot. Rajahaastattelututkimus antaa yksityiskohtaista tietoa myös sellaisista ulkomaisista matkustajaryhmistä, jotka eivät päädy Tilastokeskuksen Matkailutilastoon. Tällaisia ovat päiväkävijät sekä rekisteröimättömiä majoitustapoja käyttävät ulkomaalaiset.

Lisätietoja

Jyrki Krzywacki (09) 1734 2701
Vastaava tilastojohtaja:
Riitta Harala
rajahaastattelut@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi
Lähde: Rajahaastattelututkimus 2010, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute